

ՏԱՍՆ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵԼԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարեկանը 6 ռուբլի:
Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисть. Редакция «Мшакъ»:
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak»:

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ:
(բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւնն ընդունվում է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Հին-Նախնական
նից. Նամակ Բազուկից. Ներքին լուրեր. —ԱՐՏԱ-
քին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գաղութները Ամերիկայի հա-
յոց լրագիրներէն: Արտաքին լուրեր. —ՀԵՌԱՅԻՐ-
ՆԵՐ. —ԲՈՐՈՍԱ. —ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱ-
ՍԻՐԱԿԱՆ. Սէֆէր Նամէյի Մուքաբէր:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՀԻՆ-ՆԱԽՆԱԿԱՆԻՑ

Մարտի 30-ին

Այժմ գտնվելով մեծ պատի առաջնորդութեան
օրերի մէջ, Նախնական հայ հասարակութիւնը
կաթնն պահանջ է դրում հոգեպէս և բարոյա-
պէս միմիայնակ, նորոգելու: Այդ պահանջը
այժմ լրանում է միմիայն տեղիս յայտնի Գրիգորի
կարգադրութիւնը անդադար քարոզներով ուր
մասնակի լեզուով քարոզում է ժողովրդի ա-
մս տեսակ խաւերին թէ ա. Գեորգ և թէ
ս. Ներքին-Նախնական եկեղեցիներում: Բայց պէտք
է ասած, որ հասարակութիւնը ամբողջ ժամա-
նակ խրված լինելով կենսական հոգսերի մէջ
և լինելով լինելով միմիայն իր գրագրութեան
ի և օրվայ պարէնը հայկաթիւնը և տեղի և
չունենալով համարեա թէ ամբողջ տարվայ ըն-
թացում հոգեպէս կենսական լրագրութիւն
տեղի միջոցներ, ինչպէս են, օրինակ՝ զբոս
և լրագիրներ կարգադր, խաւերում են ներկայա-
ցումներ յաճախել և այլն, մի խոսքով՝ երկար
ժամանակի զուրկ լինելով հոգեպէս մտնելից,
նա ընտանեացի պէտք է դարձնէ պահանջ այդ
մտնելի տեսանալու: Եւ նա աշխատում է
գտնել քարոզչութիւն մէջ, որոնց այդպէս օրով
յաճախում է ժողովուրդը: Գերազանց Գրիգորի
կարգադրութիւնը այս մեծ պատի ընթաց-
քում չափաւ երեւոյնքը և կիրակի, պատա-
րագիր յետոյ, կենսականութեամբ լի և խոր
քարոզչութիւն ամէն անգամ մեծ անգոյն
է դրւում զէպի եկեղեցի, օրով և մեծ յիշա-
տակով այս օրերի երեւոյնքը, յայտնում են
մեր շնորհակալութիւնը գերազանց հօգուտ
Մեծ պատի միջոցին Հին-Նախնական կենդա-
նութիւն է տեսնում իր բարձրակիւ բանարեղէն-
ներով: Գլխավորապէս մարդուս գրաւում է տե-

ղիս շուկայի հրապարակը, որը ներկայացնում է
բանարեղէնների մի անագին տեսակաւ: Մտնե-
լով այդ հրապարակը, առաջին անգամ աչքի է
ընկնում մի կողմից հայ գիւղացու կենքը, միւս
կողմից գիւղացի մանուկները գետնի վրա, որոնք
աղւաղներին մէջ ածած ունեն զանազան տեսակ
բանարեղէններ, ինչպիսիքն են, օրինակ՝ սի-
բեղ, սիպտակաթուկ, սևաթուկ, տարծ, տրո-
գան, գետնադալ, շրիշտ, պօխի, պօլի և այլն,
որոնք հաւաքում են մօտակայ Ղարահամբալու
գիւղի զաշտերից և այդ տեղը անտանում են
բանարեղէնների համը: Այս տեսակաւ շա-
րունակում է մօտաւորապէս 5 ժամ:

Մարտի մեր գաւառում արդէն զարթնելու
վրա է: Տեղիս պ. գաւառապետը հրամայել է
այս գիւղերի հասարակութեանը, որտեղ երեւ-
ցել են սերմեր, իսկոյն հաւաքեն և առաջարկեն
իրան: Մարտի սերմերը մեծամասնութեամբ ե-
րեւցել են մօտակայ Աստապատ, Նէլլա, Ղա-
րաշուր, Բաղան, Թաթուր, Զուլֆայի և Օրդուբաթի
կողմերում: մի խոսքով՝ Արաքսի ափերին մօտ
գտնված գիւղերում: Այս մօտերիս պ. գաւառա-
պետը գնացել էր Զուլֆայի և Օրդուբաթի կող-
մերի մօրեկի սերմերը հաւաքել տալու: Ինչպէս
հաստատաւորելից լուսւմ ենք, արդէն մօտա-
կայ գիւղերից հաւաքել են 20 պուր մօրեկի սերմ
և առաջարկել պ. գաւառապետին: Պէտք է ա-
սած, որ մօրեկի երեւում մեծ հարուած տուեց
քաղաքիս. կենսական միջոցների գնքը բարձ-
րացան, զլնաւորապէս ցորենի և ալիւրի, որը
80 կոպեկից մինչև 1—20 կոպեկ բարձրացաւ:

Մեզանում այժմ կատարեալ գարուն է և և-
ղանակը անձրևային: Գիւղացին վերջապէս թօ-
թափեց իր անգործութիւնը, որից նա ձանձրա-
ցել էր շարունակ հինգ ամիս պարապ քուրսու-
տակ մնալով: Դաշտային վար և ցանքը արդէն
սկսված են: Խաղողի այգիները արդէն հանել են
հողի տակից և աւելորդ մասերը կտրել:

Ամիս 15-ին քաղաքիս գեղատաաթի ընտրու-
թիւնն էր: Գեղատաաթ ընտրվեց պ. կուստան Օհա-
նեսանց և նրա օգնական՝ պ. Ստեփան Պողո-
սեանց: Թուով ենք որ շնորհակալութիւն աւելի
ջանք գործ կը գնեն քաղաքիս մի քանի պալա-
տութիւնները հոգալու:

Ա. Տ. Մ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԵՖԵՐ ՆԱՄԵՑԻ ՄՈՒԲԱՐԸ

Հեղինակութիւն Նախնական Դասի, Թէհրան, 1308
թիւ, ճամադի ամիս (1891 թիւ, յունվար), սր-
բունի տպարան:

Այս օրերս Թէհրանի պետական տպարանից
դուրս եկաւ մի նոր պարսկերէն գիրք, որի հե-
ղինակն է պարսից Նախնական Դասի: Դասն ինքն
իր ձեւով գրել է իր երկու տարի առաջ կա-
տարած ճանապարհորդութեան նկարագրութիւնը
միջառակարանի ձեւով: Ամբողջ գիրքը բաղկացած
է 206 թերթից, կամ 412 երեսից: Յիշատակա-
րանք սկսվում է այն օրից, երբ Դասը դուրս եկաւ
Թէհրանից ուղևորվելով դէպի Եւրոպա և վերջա-
նում է այն օրվայ նկարագրում, երբ նա վերադարձ-
աւ իր մայրաքաղաքը, այսինքն սկսվում է 1306
թիւ շաբաթ ամսի 6-ին և վերջանում է 1807
թիւ առօրէ ամսի 24-ին, կը նշանակէ 7 ամսվայ
ճանապարհորդութեան նկարագրութիւն է:

Այդ առաջին գիրքը, որ իր մեծութեամբ հա-
տար է «Մշակ» լրագրի տարեկան կազմած
ամբողջ հատորին, նշանակված է հասարակաց
ընթերցանութեան համար, այլ լոյս ընծայված
է մի երկու հարկու օրինակ, որ Դասն ինքն իր
պալատականներին, գետնականներին և ծանօթնե-
րին ընծայ է ուղարկում, իբրեւ իր մի նոր հեղի-

նակութիւն: Թէհրանի օսմանիսն զետպանատան
բարտադար գերագին հայագիր Սարգիս Էֆէնդի
Պաշտանի միջոցով մի օրինակ ձեռք բերելով,
ցանկանում եմ մի գաղափար տալ «Մշակ» ըն-
թերցողներին այդ նոր հեղինակութեան և նրա
արժեքական հեղինակի մասին:

Այդ աշխատանքութիւնը, իբրեւ գեղարուես-
տական և գրականական արտադրութիւն, դուրս
է արժանաւորութիւնից, նա սուկ մի պարզ նկա-
րագրութիւն է, որ բաւական հետաքրքիր կա-
րող է լինել, արտայայտելով արեւելեան մի զօրեղ
վիճակների և ինքնակալի հայեցողածը, տեսակե-
տը եւրոպական և քրիստոնէական աշխարհի մա-
սին: Այդ կողմից միջառակարանը բաւական հե-
տաքրքրաւոր է: Մենք միջառակարանից կը
թարգմանենք այնպիսի կտորներ, որոնք զիջաւո-
րապէս վերաբերում են մեր երկրին—Թիֆլիսին,
Ռուսաստանին, իջմածնին: Նկարագրութեան ո-
ճը բաւական սահուն և կոկիկ է, լեզուն պարզ և
մաքուր և շատ մոքեր, գաղափարներ ու բառեր
արտայայտված են Ֆրանսերէն բառերով: Պարս-
կական գրականութեան մէջ այդ նորութիւն
մտնողն եղել է ինքն Դասը, այնպէս որ շատ
եւրոպական բառեր և ոճեր այսօր քաղաքացիու-
թեան իրաւունք են ստացել պարսկերէն լեզուի
մէջ:

Էջ 13. «Զօրեղաբերի, 23 շաբաթ»
«Այսօր պէտք է գնանք Սուլթանի գիւղաքաղա-
քը: Երկրակնից անձրեղ, որ սկսել էր բարակ բա-
րակ գալ, յետոյ սաստկացաւ և մինչև լոյս անընդ-

ՆԱՄԱԿ ԲԱՆԱՍԻՑ

Ապրիլի 4-ին

Վերջապէս մենք ևս արժանացանք օր. Նիկիտայի
տեսութեան ու կրօնեղբայրութեան. սակայն նա
այն չէր, ինչ որ անսովոր ոգևորութեամբ Բազուն
սպասում էր տեսնել ու լսել:

Խանութները լուսավորւեցին զետեղված գա-
նազան դրամով և մեծութեամբ լուսանկարները
անպայման հարկադրում էին անցուղաւ անող-
ներին մի առ ժամանակ կանգ առնելու, նայելու,
զիտելու, զուարճանալու: Նրա այստեղ գալուց դեռ
շատ առաջ՝ արդէն տոմսակները վաճառված էին.
պահանջն այնքան դժուր էր, որ տոմսակները հա-
մար զուրկ էին պատում: Տոմսակ ձեռք բերող-
ներն էլ մի առանձին բաղի էին համարում, որ ի-
րանք մի օրով առաջ պիտի արժանանային նրան
լսելու: Հասարակութեան ընդհանուր տրամադրու-
թիւնը և արտայայտած ոգևորութիւնը առիթ էր
տալիս կարծելու, որ այստեղ «երգչուհուն» պիտի
ընդունեն ու տանեն ոչ միայն երկուտանի ձիւ-
րով լծած կառքով, ինչպէս ուրիշ տեղեր են ա-
րել, այլ իրանց զուլմանով—բառիս բուն նշա-
նակութեամբ... Սակայն լուրորովին հակառակը
դուրս եկաւ:

Մարտի 30-ին, երեկոյան, Նիկիտան բարեհա-
ճեց մուտ գործել մեր նաւթաքաղաքը: Երկա-
թուղու կայարանում մի քանի հոգի խմբվել էին
միմիայն նրան տեսնելու, ուրիշ ոչինչ: Բաղբա-
նչիւն «սուրակ» այլապէս՝ հարկադրված էր
սուս ու փուս ուղևորվելու...

Սուս ու փուս անցաւ նաև հետեւեալ օրվայ
հասարակաց կուրբի դահլիճում գրված կօնցերտի
սկիզբն ու վերջը: Կրաւ է, բոլոր տեղերը բռնված
էին, ժողովել էին այնքան, որքան կարելի էր,
սակայն աւելի քան համաւոր էին և ժողո-
ժապահարութեան կողմից: Կօնցերտից յետոյ
երգչուհին դարձաւ սուս ու փուս դուրս եկաւ
և ուղևորվեց առանց որ և է ցոյցի և բնագայեան
կրակի...

Երկրորդ կօնցերտին թերեւ մի քան լինի,
կարծում էինք մենք: Սակայն դարձաւ իրար
Ամիս 2-ին էլ տեղի ունեցաւ, էլի նոյն դահ-
լիճում, երկրորդ կօնցերտը, նոյնպէս բազմա-
մարդ, սակայն դարձաւ առանց ցոյցերի և ըն-
ծաների: Նոյն իսկ ժապահարութիւն չէր տեղի

հատ տեղաց: Այս առաւօտ, երբ զարթնեցինք,
եղանակը պայծառ և արեւ էր, բայց այնպէս ցուրտ,
որ ձմեռից աւելի սաստիկ էր. դուրս եկանք: Ե-
միւս-Սուլթանը (մեծ վիզիրը) դրան չէմբում կանգ-
նած էր, բերեց ներկայացրեց մեզ Հալիլ-Միրզա-
Վիզին: Նոյնպէս ներկայացաւ մեզ Միրզա-Նասի-
րուլլահ-Մուստաֆին (քարտուղար), հանգուցեալ
Դաւիթ-ու-Մուլլէի եղբայրը, որ Զէնշանում էլ միւս
Հազրաթի վէզիրն էր և նրա պաշտօնակն լինե-
լուց յետոյ մնացել է այստեղ հայիս տալու հա-
մար: Յետոյ կառքը նստեցինք և քնեցինք. դաշտը
երկվայ անձրեղից խիտ գեղեցիկացել է: Այդ
դաշտը երկու ոտրի մէջտեղ է, լայնութիւնը 3
ֆարսան, աշ կողմի ոտրերը պատած էին մշու-
շով և ձիւնոտած, ձախ կողմի սարերը, որոնք
Գանդի-դաղ են կոչվում, նոյնպէս մուշապատ
էին և ցուրտ էր փչում. ամբողջ դաշտը ծածկված
էր գեղին, մանիշակաղոյն և կարմիր ծաղիկնե-
րով և հիւսքանչ էր: Դատ ճանապարհ գնալուց
յետոյ ձախ կողմի վրա մի գիւղ տեսնվեց, որ
բոլորովին դուրի էր ծածկեց յայտնվեց, որ պատ-
կանում է Հալիլ-Մուստաֆա-խանին. ինքն մնում
է և այժմ գիւղի երեքանկը Ալի-Գուլի խանին է:
գիւղի անունը Փիւր-Սուգայ է. նրանից վե-
րն է մի ուրիշ գիւղ կայ, Սարգ-Զան անունով
որ Հուսէյն-Գուլի խանի, շահսեանների զիլաւո-
րին է: Էլ քնեցինք մինչև Էմիր-բադ, գիւղից
անցկացանք. այդ գիւղը Միրզա-Հուսէյն-խան
հանգուցեալ սպասարարին է, որ այժմ կտակած
է մէկ լիւն, որ նա չինել է և այժմ իր եղբայր

աշենակաւ այն ժամանակ, երբ Նիկիտան հաս-
րակութեան մօտով անցնելով դէպի փողոց էր
ուղևորվում...

Անկիրթ նաւթաքաղաքացիք, դուք այդպէս էր
մտածում հիտախափված երգչուհին:

Երբորդ և վերջին կօնցերտն էլ նշանակված է
հինգշաբթի, ամիս 4-ին. սպասե՛ք ու տեսնե՛ք՝
այդ ինչպէս կանցնի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ մեզ գրում են. «Ապրիլի 1-ին
տեղիս կօնցերտի դահլիճում մի երեկոյթ՝ արվեց
Արեւմտեան օգոստիս Այդ օրը Պետերբուրգի հայե-
րի կենտրոնում մի անմոռանալի օր էր: Տեղիս
նշանաւոր դերասանների և դերասանուհիների
ձեռնարկութեամբ գլուխ բերած գեղարուեստա-
կան երեկոյթի նմանը Պետերբուրգում շատ հաղիւ
է պատահում տեսնել: Մասնակցում էին, ի միջի
այլոց, առ. Տիմոնով, Կարգեւա, պ. պ. Վար-
լամով (ուսն բեմի առաջին կօնի), Գիւրբի
(Փրանսիական բեմի առաջին դերասան), երեկոյ
ջութակ-ածող պրօֆ. Աւեր և այլն: Երեկոյթի
զիւտաւոր կառավարչուհին տ. Սալիսա էր, որին
հասարակութիւնը մի քանի անգամ բուռն ծա-
փահարութիւններով արտայայտեց իր խորին շնոր-
հակալութիւնը: Դահլիճը լի էր ամենաշնորհա-
սարակութեամբ: Երեկոյթի պրօդուսթի վրա տեղ-
ված էր Արեւմտեան պատկերը: Երեկոյթը տեւեց
մինչև կէս գիշերը: Զուտ արդիւնք մնաց
500 ռուբլի:

Մեզ գրում են Գանձակի նահանգի Փիւր գիւ-
ղից հետեւեալը. «Մարտի վերջերսն ենք և դեռ
ևս դաշտային աշխատանքները սկսված չեն մե-
զանում: Գիւղացիք պարապ են անցնում իրանց
օրերը, սպասելով եղանակի բարելոխութեան:
Այս օրվայ դեռ ևս խոշոր ձիւն է գայիս մեղա-
նում: Գիւղացիք, փոխանակ օր առաջ իրանց
պատրաստութիւնները տեսնելու՝ կուսում են ի-
րար մէջ արօտատեղերի համար և չեն կարող
բաժանել այդ արօտատեղերը խաղաղ կերպով:
Գիւղացիներից ոմանք սկսել են կարտօֆէլի ցա-
նելը»:

Մուշիր-Գուլի ձեռքումն է Այդտեղից հասնող
Հուսէյն-Աբադ, ձախ կողմի վրա տեսնվում է
Դահլիճը: Դաշտը գրաւաւոր նման էր, և
ամբողջ գետինը ծածկել և կանաչ էր, բայց դեռ
չէր բացվել, կոկոն էր: Նախաճաշ ժամանակ
լինելով մի քիչ բարձր վրանը խիցին, իշանք
նախաճաշելու, էջմիազ-Սալթանին ներկայ էր,
եւրոպական լրագիրները կարդաց: Էջմի-Սալթանին
ևս մասնակցութիւն ձեռնարկում մեր սպասին կանգ-
նած էին: Նախաճաշից յետոյ կառքը նստելով
ուղիղ դէպի Դահլիճը, կողմը քնեցինք, մինչև
հասանք Ալի-Սալթան, որ Ալի-Սալթանի կա-
լուածքն է, մի քիչ վերև մի աղբուր կայ և մի
գեղեցիկ դաշտ, որի մէջ Վրանը խիցին և այդ-
տեղ թէյ և արապա (երեկոյեան) գէժ մրգեղէն
վայելելը) վայելցնեց: Վրանի մէջ նստած մի հե-
ռաղիր էինք պատրաստել տալիս Թէհրանի հա-
մար և գրում էինք, երբ հրացանի երկու հա-
րուածի ձայնը լսվեց և դրից հայ հայ բարձրա-
ցաւ, թէ մի խիւճ, յայտնվեց, որ կարաւ է, իս-
կոյն վերկենալով դուրս եկանք, տեսայ, որ մի
վայրի կաքաւ թռաւ, գնաց այն կողմը քարի վրա
նստեց, մեր հրացանն էլ պատրաստ չէր: Միրզա
Մահադ-խան վաղելով քնաց մեր հրացանը բե-
րեց, աւել և քնացի կաքաւի համար, մի փոփո-
մէջ նստել էր, երբ թռաւ օդի մէջ, հրացանը
խիցից, ընկաւ: Լաւ խիցից: Յետոյ վերադարձայ
վրանը, հեռագիրները վերջացրի և թէյը վայելե-
լուց յետոյ կառքը նստանք և ուղիղ քնեցինք: Դէպի
Դահլիճը: Դահլիճը գտնվում է Դահլիճում:

Նոյն տեղից մեզ գրում են, որ Գետաբէկ գիւղում մարտի վերջերին տեղի ունեցած մի պատահական սպանութիւն. հարաւ գիւղացիները սովորական խաղը փոխում է մենամարտի և ապա քարերու և ահա այդ ժամանակ մենամարտողներէ մէկն մի ահագին քարով հարուած է տալիս մի այլ գիւղացու զինին, որը և մի քանի ժամանակից յետոյ մահուում է: Այդ տեսակ պատահական սպանութիւններ շատ սովորական են հայոց գիւղերում, մասնաւոր թաղերէնդանի ժամանակ:

Ապրիլի 23-ին թիֆլիսի կառավարական բանկի թաղարմուտ, ամերիկոսի շուքնոզ, տիկին Ալիս Ծու (Alice Shaw) կոնցերտ կը տայ: Տիկինը ծնվել է Ամերիկայի Էլմիր քաղաքում: Նա առաջ հարուստ էր, բայց երբ կորցրեց իր կարողութիւնը, 1886 թ.ին առաջին անգամ կոնցերտ տուեց Նիւ-Եորկում: Հասարակութիւնը սաստիկ հաւանեց զեղեցիկ կնոջ շուքնոզ: Կինս օրէնքի և ապա օրէնքի դաշնակցութեամբ Գրանից յետոյ տիկինը սկսեց կատարելագործել իր արհեստը դասեր առնելով երգեցողութեան ուսուցիչ Էրնէստ Բէլլիից: 1886 թ.ին մինչև այսօր Ալիս Ծու բազմաթիւ կոնցերտներ տուեց թէ Ամերիկայում և թէ Եւրոպայում: Նա շուքնոզի Ուէլսի իշխանի ներկայութեամբ, իր Գրանից քաղաքում նրա կոնցերտին ներկայ էին 10.000 մարդիկ: Ասում են որ տիկինը շուքնոզ յիշեցնում է թուշուհների ամենագեղեցիկ երգը: Այժմ տիկին Ծու ունի Ամերիկայում բազմաթիւ աշակերտներ: Թէ ամերիկական և թէ եւրոպական լրագրողները մեծ գովառնում են խոսքի շուքնոզ տիկինը (Whistling-Lady) տաղանդի մասին: Պրանսիական լրագրողները արտիստուհուն «ամերիկական սոփիստիկ» են անուանում: Բոլոր երկրների լրագրողները խօսելով Ալիս Ծուի մասին, չեն մոռանում յիշել, որ նա շատ գեղեցիկ կին է:

Ստացանք Մոսկվայում հրատարակած Զ. Բալուգինի «Բանաստեղծութիւնները»: Գիրքը տպւած է ներկայ 1891 թ.ին Մ. Բարխուդարեանի տպարանում: Գրքի հրատարակչին է տիկին Հեղինէ Բալուգինան: Երկուստայր բանաստեղծի մի քանի ոտանավորները բաւական աղոյ են. օրինակ վար չէ Հինգից փոխադրւած «Du schönes Fischermädchen» (կրկն 64), կամ Լէրմոնսովից փոխադրւած փղբիկ կաթը (կրկն 47) և այլն: Գիրքը բաղկացած է 125 երկերից, շատ մաքուր կերպով է տպւած և արժէ 50 կոպէկ:

Երկուստայր նկարիչ պ. Տէր-Ասատուրեան խնդրում է մեզ յայտնել, որ իր աւրօմի համար բաժանորդագրութիւնը չարեանակում է: Բաժանորդ գրում են կենտրոնական գրադատական ցում, իսկ բաժանորդագրութիւնից զոյսցած գուժմարները յանձնվում են պ. Արզումանեանին, որը ղեկավարում է աւրօմի հրատարակութեան գործը, ստացած փողերից անհրաժեշտ ծախսեր անելով:

տեղ լաւ էր կառքի համար. հասանք Սուլթանիէ գիւղաքաղաքը, որտեղի գիւղականները և հոգեւորականները մեզ ընդունալ եկան: Նրանցից մի-նը Միրզա-Լուիֆուլան, մոլթավիլին է (երեց-փոք) այն Գուրանի, որ հարկի լիման Զէյնալաբ-դինի (թոյլ փառաւորի նրա յիշատակը) իր ձեռագրով գրել է: Մի քիչ կառքով գնալով երբ մոտեցանք մզկիթին, վեր եկանք և ոտով գնացինք փողոցների միջով. բոլոր հոգեւորականները և աղօթողները մեզ հետ էին. հասանք մզկիթը. գլխով բերելով և հնացել է: Եւթիթիւմ-Սալիմանին հրամայեցինք, որ ամբողջովին վերանորոգեն և ամբողջ քանդակագործութիւնը յարգարեն, առաջի օրվա՛յ պէս շինեն. այս 700 տարվայ մէջ, որ շինվել է մի անգամ վերանորոգութիւն չէ և իղիւ, այժմ հիմքն է մնացել, բայց շատ գեղեցիկ և ամուր հիմք է: Երեսուցի դարձ գալով կառք նստանք և քեցինք մինչև-բանակը, որ Սուլթանիէի տա-լաթից մի քիչ վերև իջել էր դաշտի մէջ. մտանք վրանի տակ: Խմիւր-Սուլթանը և Զիաուլ-Գովէն, որ Լուիստանի և Բուրջիդի կառավարիչն է և այժմ փոխվելով, վերադարձել է, եկաւ ներկայաց-ցաւ մեզ: Մի քիչ հրամաններ հրամայեցինք, յետոյ նա գնաց. ողջ նորից ցրտեց այնպէս, որ մարդ կրակի պէտք ունէր: Գիշերը հրաւիրու-թիւն կար, ընթերցելից յետոյ հաւաք Սուլթանիէից բարձր մի գիւղ կայ, որի անունը Սուլթան-Աբադ է և խաղայ գիւղ (արքունի է): Երեսուցի գնացինք:

Մի խօսքով պ. Արզումանեանն է գլուխ կանգ-նում աւրօմի հրատարակութեան գործին:

Անցեալ անգամ տպագրած ցուցակի մէջ մտած մի քանի սխալների պատճառով, այս անգամ ամբողջապէս նոր տպագրում Ներսիսեան դպրանոցի հոգաբարձական պատգամաւորների ցուցակը. Վանքի մայր-եկեղեցի՝ Միքայէլ Սալամբե-գեանց, Գրիգոր Արծրունի, Ալեքսանդր Մանթա-չեանց: Նորաշէն Աստուածածին եկեղեցի՝ Ալեքսանդր Փիլիպեան, Գեորգ Աբիմանց, Գրի-գոր Փիլիպեանց: Կուկի և Թանդուխան ս. Աս-տուածածին եկեղեցի՝ Աղասի Տէր-Աստուածատ-րեանց, Մնացական Առաքելեանց, Գրիգոր Տէր-Յովհաննիսեանց: Աւետեաց (Զգրայէն) եկեղե-ցի՝ Նապօլէօն Ամատունի, բժիշկ Բ. Նաւասար-գեանց, Սենեքիմ Արծրունի Սուրբ Նշան եկեղեցի՝ Եսայի Տէր-Յովհաննիսեանց, Սովրատ Միլիք-Աղամեանց, Գրիգոր Լեւոնովիչեանց: Տափի թաղի «Քամոյեանց» եկեղեցի՝ Պողոս Միլիք-Վարդգէսեանց, Նիկողայոս Քալանթարեանց, Սարգիս Սարգսեանց: Կուկի ս. Աստուա-ծածին եկեղեցի՝ Գրիգորեանց (ճարտարապետ), Խայր Աբրահամեանց, Ստեփանոս Աղունա-կեանց: Զուգուրէթի ս. Աստուածածին ե-կեղեցի՝ Յովհաննիս Բաղինեանց, Դանիէլ Տէր-Զաքարեանց, Գրիգոր Գրիգորեանց: Սուրբ Կարապետ եկեղեցի՝ Միքայէլ Քոչարեանց, Սարգիս Ղաւարեանց, Ներսէս Միլիքեանց: Սուրբ Միհայիլ եկեղեցի՝ Ղազար Տէր-Զաքարեանց, Պողոս Քալանթարեանց, Ղազար Աբիմանց: Էջ-միածնեցւոց ս. Գեորգ եկեղեցի՝ Եւդոք Յակովբեանց, բժիշկ Վերմիլեանց, Համադաս Աբովեանց: Դաւթ Եւսեպեանց ս. Աստուածածին եկեղեցի՝ Թահիրեանց Յովհաննիս, Զուլուգ-դէ-Հասան-Զալալեանց, Արշակ Ղոնդախապեանց: Քարափի ս. Գեորգ եկեղեցի՝ Բժշկապետ Գրի-գոր Քոչարեանց, Սահակ Բաբախանեանց (երրոր-դի անունը մեզ չէ հաղորդված): Բէթ Ղէհեմի ս. Աստուածածին եկեղեցի՝ Աշակ Տէր-Աբրահ-մանց, Աբգար Օրբէլի, Մակար Զմիկեան: Մոգ-նու ս. Գեորգ եկեղեցի՝ Կոստանդին Բէհու-թեանց, Աբգար Յովհաննիսեանց, Գարեթի Սուր-դուկեանց: Սուրբ Գեորգ կաթողիկէ եկեղե-ցի՝ Լեւոն Մանուկեանց, Գրիգոր Բայիդու-րեանց, Եսայի Տէր-Մովսիսեանց, Յովհաննէս Խա-չատրեանց: Զրկիսեանց ս. Կարապետ եկեղեցի՝ Գրիգոր Խլմիրեանց, Ներսէս Ա-թաբեկեանց, Ալեքսանդր Անանեանց: Լուսա-ւորիչ եկեղեցի՝ Սպարտո Սպարտարեանց, Մի-քայէլ Նրանտեանց, Աղասի Միլիք-Աղամեանց: Զօրաբաշի ս. Գեորգ եկեղեցի՝ Արապեանց, Խոջեանց Նիկողայոս, Նիկողոսեանց Նիկողոս: Վերայի ս. Աստուածածին եկեղեցի՝ Բժիշկ Եփրեմ Աղամեանց, Մանուկ Աբեղեանց, Սիմէօն Տէր-Գրիգորեանց: Սուրբ Սարգիս եկեղեցի (Գիւն չեն ընտրել): Նաւթուրի ս. Գեորգ ե-

Մենք այս կտորը թարգմանեցինք ցոյց տալու նկարագրութեան ոճը, լեզուն, ձևը: Բոլոր միւս օրերի նկարագրութիւններն ևս այս տեսակ են: Վեհափառ հեղինակը միշտ հեռու է պահում ի-րան իր երկրի անտեսական և ներկրի կենցաղի վերաբերյալ նկարագրութիւնների անկողը:

Այժմ տեսնենք իր երկրից դուրս ինչպէս է նը-կարագրում իր ճանապարհորդութիւնը:

Էջ 40: «Երկուշաբթի, 12 րամազանի»:

«Այսօր պէտք է երեսն գնանք: Առաւօտեան վերկացանք մի և կէս ժամ դաստակից (արեւի ծագումից) անցած. կառք նստելով քեցինք, երեք ֆարսան գնալով, հասանք Սաղարաբի պոստա-տունը. իջանք, մի փոքր սննական մէջ մտանք, մինչև ձիերը փոխեցին: Նորից կառքը նստելով, քեցինք մինչև Գալաթի. աղտոյի նախաճաշ արինք: Գալաթի գիւղն ընկած է Աղլի (Արարատ) սարի դէմ յանդիման: Աղլի սարը մի դարձանալի և մեծաքանակ սար է. բոլոր չորս կողմն անապատ է. անապատի կենտրոնից Բարձրալ Աստուծոյ հրամանով երկու բարձր սար դուրս են եկել և գլխերը մինչև երկինք քշել, մինք մեծ, միւսը փոքր, որ մէկն անունը մեծ Աղլի, միւսինը փոքր Աղլի է ամուռն: Մեծ Աղլին շատ բարձր է, Փո-քր-Աղլին թէև այնքան բարձր չէ, բայց շատ մայելուչ և գեղեցիկտեսիլ է, ձիւնապատ Աղլ երկու սարերը Արաքսի միւս ափին են ընկած. եր-կու սարերի մէջտեղը մի հովիտ է և այդ երկու սարերը մօր և որդու են նման. հովիտի երկու

կեղեցի՝ Արտաշէն Մամիկոնեանց, Յովհաննէս Գուրգենրէզեանց, Արշակ Տէր-Գրիգորեանց:

«Ուրիշ Ակոստայի» ներկայացումը, որ տեղի ունեցաւ ապրիլի 7-ին, Թիֆլիսի բանկի թա-րսում բաւական ժողովուրդ էր գրաւել: Եթէ ուշադրութիւն չը դարձնենք հայոց ներկայա-ցումների սովորական անադողութիւնների վրա, ինչպէս, օրինակ, դերերի չիմանալը, կամ վարպետի չընկնելը իր ժամանակին, և այլ այդպիսի բաներ, այն ժամանակ կարելի է ասել, որ ներկայացումը վատ տպագրութիւն չը թո-ղեց՝ մասնաւոր պ. Պետրոսեանի խաղի հնորոյ:

Պետերբուրգում մտադրութիւն կայ Պետեր-բուրգի նահանգի համար հիմնել մի գործնա-կան ի գալ կան դպրոց՝ գիւղատնտես և տնտես կանաչը պատրաստելու համար: Դուռով կազմվ-լու է այդ դպրոցի կանոնադրութեան ծրագիրը:

Մեզ հաղորդում են, որ շուտով լոյս է տեսնե-լու Նիդէի «Վարդանանց պատերազմի պատմու-թիւնը» աշխարհաբար լեզուով: Դնորհակա-լութեան արժանի գործ կը լինի դա, եթէ թարգ-մանութիւնը մատչելի և պարզ աշխարհաբարով կատարված կը լինի, քանի որ դա միակ միջոց է մեր հին գրականութիւնը ժողովրդին մատչելի դարձնելու:

Ինչպէս հաղորդում են Պետերբուրգի լրագրո-ւները, այնտեղ կազմակերպվում է մի ընկերու-թիւն, որի նպատակն է կովկասում, զինաւորապէս լին ծովի ափերում հողեր գնել՝ թէյի պլանտա-ցիաները անցնելու համար: Ընկերութիւնը մտա-դիր է նախ մի քանի մարդիկ ուղարկել Չինա-տան, որ նրանք այնտեղ ծանօթանան թէյի ար-դիւնաբերութեան հետ, և ապա վերադառնալով այդ նոյն գործը սկսեն կովկասում:

Երգչուհի Նիկիտա Բաղուից ճանապարհ է ըն-կել Աստրախան: Երգչուհու կոնցերտներին և նրան ճանապարհ գցելին բազումները ոչ չէին նրան ճանապարհ գցելին ոչ էլ «գլուխներ կորցրել»: Այդ չափաւորութիւնը պատիւ է բերում նաւթի հայրենիքը բռնկելով բնակիչներին:

«Недѣля» շաբաթաթիւնը մատնանիլ անելով այն բազմաթիւ և ոտակալ զեղծումների վրա, որոնք տեղի են ունենում պետութեան դանաշան կողմերում, և որը արտայայտվում է «ВЗНОЖА-СТВО» հեշտակաւոր բառով, այն միտքն է յայտ-նում, որ գաւառական մամուլը մեծ ծառայու-թիւն կարող էր անել պետութեան՝ իր ժամանա-կին հրապարակ հանելով այդ զեղծումները, մատ-նանիլ անելով դրանց կայտադրողների վրա, և լոյս աշխարհ դուրս բերելով մոլթ անկիւնների բոլոր քանակի արարքները: Դրա համար, ա-սում է յիշեալ շաբաթաթիւնը, հարկաւոր է հնարաւորութիւն տալ մամուլին, որ նա կատարի

կողմից բարձրացած և երկուսն ևս ձիւնապատ: Ռուսաստանի, Իրանի և Թուրքիայի սահմանները, երեքն ևս այդ սարին են կապած: Իրանի Գամա-վանդ յայտնի սարը, որը Թահմանից տասը ֆարսանի վրա է, շատ նման է Աղլի սարին, բայց դարձանալին այս է, որ այդ երկու Աղլի սարերն այդ մեծութեամբ հանդերձ աղբիւր և շուր շատ քիչ ունեն և չորս կողմը չորութիւն է: Փոքր-Աղլու դառնվայրում մի աղբիւր կայ, «Սարաբ-բուրդ» անունով, որ Զալալի քուրդերի ցեղի ամառանոցն է:

Էջ 45: «Զորքաշաբթի, 14 րամազանի»:

«Այսօր պէտք է Թիֆլիս գնանք. մինչև Աղստա-ֆա պէտք է պոստի կառքերով գնանք, իսկ այդ տեղից երկաթուղով: Բէկլարօֆին աղաչում էր (արդ էր ամուսն) թէ Էմին-Գովէն, Զհանգիր-խանը և այլք, որ Բաշտի ճանապարհով էին գնա-ցել, ժամանել են Թիֆլիս: Վերջապէս կառք նստելով գնացինք: Աղստեղից մինչև Աղստաֆա և Թիֆլիս ճանապարհը դուրսը ներքև է գնում: Գիւրջան գիւղը շատ գեղեցիկ ամառանոց է. այդտեղի տանիքները որը երկաթածածկ չէ, բո-լորը կանաչ և ծաղկոտ է, այնպէս որ մարդ կա-րող է այդ տանիքների վրա լաւ դուրսաճանալ: Գի-ւրջանի շինութիւնները, գիւղերը և աները հատ-հատ հովիտների և անտառների մէջ են կառուց-ված, շատ չէն և բարդաւած, ամենին այն չէ, ինչ որ 12 տարի առաջ տեսել էի. մենք շարու-նակ գնում էինք Աղստաֆա գետի ընթացքով:

իր այդ սուրբ պարտաւորութիւնը, այն մամուլին, որի շուրջն են խմբվում սովորաբար տեղական առողջ և ազնիւ ոյժերը և տարրերը: Շաբաթա-թիւնը խորհուրդ է տալիս միջոց տալ գաւառա-կան մամուլին և ինտելիգենցիային աւելի բարձ-րացնելու և լայնացնելու իրանց գործունէութիւ-նը:

Շուրջ այս օրերս մեզ ուղարկված Տէր-Սար-գսեանի «Աղլին» անունով գրքի տպագրութեան առիթով չենք կարող մի քանի խօսք չասել մեր գաւառական տպարանների մասին: Մինչև այժմ Շուրջի տպագրող գրքերը արտաքին կողմից միշտ աչքի էին ընկնում անմաքուր տպագրութեամբ, հին տառերով և անհռչակ ձևերով: Նոյնը կա-րել է ասել և ուրիշ գաւառական քաղաքների տպարանների մասին: Վերջիվերջ գրքերը տպա-գրված է Շուրջի, Մահմետի Եսայիքեանի տպարա-նում, այն տառերով, որոնք վերջին ժամանակ-ներս ընդունված են Թիֆլիսի տպարաններում, և որոնք բաւական գեղեցիկ ցից եր (Ձէ 12) տա-ռեր են: Եթէ գաւառները տպարանները զէն գջէին իրանց հին տառերը, և նոր տառեր պահէին, նրանք համ իրանք աւելի գործ կունենային, համ էլ մի փոքր նպաստած կը լինէին գաւառներում տպագրութեան գործին: Օրինակի համար, յիշեալ գրքեր արտաքին կողմից միանգամայն գեղեցիկ կարելի էր համարել, եթէ միայն գրքի երկա-րութիւնը աւելի համապատասխան լինէր լայնու-թեան: Այս նկատողութիւնը մենք հարկաւոր ենք համարում անել, այն պատճառով, որ գեղեցիկ տպագրութիւնը բաւական նպաստում է գրքերի տարածման: Գաւառական լաւ տպարանները մի-ջոց կը տային գաւառներում էլ գրքեր տպագրել և աւելի հնչադանել գրքերի տարածման գործը, որը մինչև այժմ Թիֆլիսի մօտ օպօլիտն է մնում:

«Աստուծու առաջ ամենքն էլ հաւատար են»,— ահա մի շատ հին ասացուածք, որը անդադար կրկնում է յետին տգէտ քահանան անգամ: Բայց ինչպէս երևում է, մեր քահանանե-րից մեծաք այդ հասարակ ճշմարտութիւնն էլ են անտեսել: Նորեւում, ինչպէս մեզ տեղե-կացնում են, մի քաղաքի քահանան, եկեղե-ցում քարոզ խօսելիս զիմել է աղքատ ժամ-ւորներին և մշակներին հետեւալ խօսքերով. «Գա-լիս էք այստեղ կեղտոտ, չը լուացված, և այնպի-սի դարհանութիւն էք տարածում, որ հարուստ-ներն էլ եկեղեցի չեն գալիս ձեր պատճառով: Զեղ համար պէտք է առանձին տեղ որոշե՛ք, որ դուք ձեր ներկայութեամբ հարուստներին նեղու-թիւն չը պատճառե՛ք»: Արդեօք այդ խօսքերն ար-տասանելիս բարեկրօն քահանան զգում էր թէ ինչ է անում...»

Մեզ տեղեկացնում են, որ անցեալ կիրակի Ներսիսեան դպրանոցի հոգաբարձական պատգա-մաւորների ընտրութեան ժամանակ, մի քանի և-

նրա երկու կողմերի վրա մեծ սարեր կան. հա-սանք Թարսա-չայ, յետոյ Ուղուն-թալայ, որտեղ աշակերտներ էին խիւղ և պարսկական նախաճա-կին պատրաստել: Թէև այստեղեւում խոսաւո-թիւն է և անտառ ու շատ ծաղիկներ կան, բայց ողջ տաք է: Ուղուն-թալայ մինչև Աղստաֆա կողակներն են նստում, կողակներն էլ մուսու-մաններ են. 12.000 տուն են. այդ կողակները բոլորը փափախ են դնում և կովկասեան հա-գուստ ունեն հազած: Թէմուր-փաշա-խանն ևս ամեն տեղ մեր սպանին կար Նախաճաշից յետոյ նորէն կառք նստելով, հասանք Ղաղթի քաղաքը, որ իմ առաջին ճանապարհորդութեան ժամանակ չէի տեսած. նոր են շինել, լաւ տնո-ր և շինութիւններ ունի. այդտեղից էլ մեկնելով հասանք Աղստաֆա, որ մի գիւղ է և մի պալատ ունի. այդտեղից երկաթուղի է իջանք. դուր, ե-րաժիշտներ, և անազնի բազմութիւն կան: Նա՞մ էին. դուրի առաջից անցանք Պրինց Զերմաշիձէն, Թիֆլիսի կառավարիչը, որ մեր առաջ էր եկել, մի համառօտ ճառ ասեց մեր զայուստի մասին: Էմին-Գովէն, Մուլա-պիր-Գովէն և Զհանգիր-խանը, մեր գեղա-րուստի վեղիբը, որոնք մեզանից առաջ Րաշտի վրայով հասել էին Թիֆլիս, այստեղ եկան ներ-կայացան մեզ: Մտանք վազմոյ մէջ. այստեղ է-մին-Գովէն և ուրիշներն մի քանի հրամաններ արինք (այսինքն խօսեցինք): Այս միմեանց կա-պած թրջները (train) մի ամբողջ քաղաք են

Ա. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԻ ԲՈՐՍԱ

Ապրիլի 9-ին

Լոնդոնի վրա 10 ֆունտ արծե . . .	83	ր.	85	կ.
Բեռլինի վրա 100 մարկ . . .	41	>	10	>
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ . . .	33	>	22	>
Ռուսի . . .	արծե . . .	6	>	73
Մադրասի կուպոններ . . .	134	>	62	>
Արժաթ . . .	1	>	03	>
Բորսային գիտություններ . . .	3 3/4	և	50/0	>
Պետ. բանկի 5/0 տոմս . . .	102	>	50	>
— — — — — 2-րդ . . .	102	>	37	>
— — — — — 3-րդ . . .	100	>	—	>
— — — — — 4-րդ . . .	100	>	—	>
— — — — — 5-րդ . . .	100	>	—	>
— — — — — 6-րդ . . .	102	>	—	>
6/0 ոսկեայ բնառ . . .	143	>	—	>
4/0 ոսկեայ փոխառություն . . .	—	>	—	>
Արևելյան 5/0 փոխառ. 1-ին շրջ. . .	100	>	50	>
— — — — — 2-րդ . . .	101	>	25	>
— — — — — 3-րդ . . .	101	>	25	>
Ներքին 5/0 առաջին փոխառություն . . .	242	>	—	>

— — — — — 223	>	—	>
Պետական. երկաթուղային ընդհանուր . . .	104	>	75
5 1/2/0 բնառ . . .	100	>	12
4/0 ներքին փոխառություն . . .	97	>	62
5/0 դրամ. թղթ. ապ. կալ. բանկի . . .	102	>	25
5 1/2/0 վկայական. գիւղ. հող. բանկի . . .	102	>	50
4 1/2/0 դրամական թղթեր կառուած. փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մասայ. . .	135	>	—
— — — — — թղթայ. . .	101	>	75
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերության օբլիգացիաները . . .	101	>	25
Մոսկովյան քաղաք. օբլիգացիաներ . . .	101	>	25
Օդեսայի . . .	—	>	—
Թիֆլիսի . . .	—	>	—
Գրառ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի . . .	—	>	—
— — — — — Գաղաթյան . . .	—	>	—
Ա. Պետերբուրգի բորսայի արամագրությունը . . .	—	>	—
Հանգարտ է:	—	>	—

Խմբագիր-հրատարակող՝ Գ.Ի.Գ.ՈՐ ԱՐՄԵՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ՕՐԻՈՐԱԿԱՆ ԳԻՄՆԱԶԻԱՅԻՄ ՈՒՍՈՒՄ ՍՏԱՅԱԾ

ՄԻ ՏԻԿԻՆ

Ցանկանում է դասեր տալ: Նմանապես համաձայն է կրկնություններ անել երեխաների հետ: Հասցեն իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը: 1—5

- Կիրակի, ամսին 14-ին, առաւօտեան ժամի 11-ին, Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի զսլիճում, նշանակված է կողմասի Հայոց Բարեգործական Ընկերության Ընդհանուր Ժողովի նիստը, որի քննության և հաստատության առաջարկվելու են՝
1. Ընկերության տեղական վարչությունների համար վերակազմված հրահանգը:
 2. Արգահանի տեղ. վարչության այս 1891 թվ. նախահաշիւը:
 3. Ընկերության թոշակաւոր ուսանողների թիւը աւելացնելու առաջարկությունը:
- 1—2

ԲԺԻՇԿ ՊՐԵՕԲՐԱԺԵՆԱԿԻ

Մասնաւորապէս բժշկում է էլէկտրականութեամբ, ֆարադեական և դարմանական հոսանքով ձեռքերի և ոտների անդամաւորութիւնից, ընկժառնկից, ներվային հիւանդութիւններից և կոն-րակտուրայից (միանշանակ ինքնաւորութիւն), բժշկում է կոյրերին և խուլներին անդամաւոր-ութիւնից և նոյնպէս ընդունում է կանացի հիւանդութիւններով և սիֆիլիսով տկարներին:

Հիւանդների ընդունությունը ամեն օր, առաւօտեան 9 ժամից մինչև 12 ժամ և երեկոյան 7 ժամից մինչև 8 ժամ: Տոմս Պոպովի Միջոցների անկիւնի № 9 և Ելիսաւետինսկայա № 2, Ինտենսիւստիւսի մօտ, վարձու տան կանաչաւորված սենեակների դիմաց:

Домъ Попова, уголъ Михайловской ул. № 9 и Елисаветинской № 2, противъ Воронцовск. номеровъ. 4—10

„ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ“

(ВЕНСКИЙ МАГАЗИНЪ)

ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԻ

(ԳՈՒՈՒՆՍԻ ՊՐՍՏԱՎԱՅ. ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՄՆԱԶԻԱՅԻ ՀԱՆԴԳ. ՄԻՂԱՆԻՍՏԻ ՏԱՆԸ)

Ստացել ենք Մեծ ԲԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ մարդկանց և երեխաների զարմանային և ա-մարային պատրաստի հագուստներ, ամենավերջին ձևեր:

ԳՆԵՐԸ չափաւոր են և ամենքին մատչելի:

Խաղաղիւրդեանց. 4—15

„ՄՇԱԿ“ խմբագրատանը ծախվում է. „ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ“ ЛЕКЦІЯ ЧИТАННАЯ НА АРМЯНСКОМЪ Я-ЗЫКЪ, ГРИГОРИЕМЪ АРՇՐՈՒՆԻ. Переводъ А. Аракелянца, (Москва, 1880 г.).—Цѣна 25 коп., съ пересылкою 30 к. (Почтовыми марками). 2—20

Съ ранней весны во многихъ мѣстностяхъ Россіи начинается переселенческое движеніе. Факты послѣднихъ лѣтъ показываютъ, что изъ года въ годъ возрастаютъ размѣры движенія и число нуждающихся переселенцевъ. За прошлый годъ только черезъ Тюмень прошло болѣе 36,000 душъ; большинство изъ нихъ находилось въ крайней нуждѣ. Самая малая, но своевременная помощь этимъ людямъ имѣетъ большое значеніе.

Посему Комитетъ Общества для вспомошествованія нуждающимся переселенцамъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что дѣйствительные члены Общества вносятъ въ кассу его десяти рублей ежегодно, а пожизненные—сто пятидесяти рублей единовременно. Денежныя и веще-выя пожертвованія, а также всѣ заявленія Комитету направляются въ Канцелярію Общества для вспомошествованія нуждающимся переселенцамъ—С.-Петербургъ, Невоіскій 65. Личныя заявленія Комитету принимаются такъ же, въ канцелярію Общества, по Пятницкимъ, отъ 2 до 3 1/2 часовъ дня. Казначей К. М. Сибиряковъ принимаетъ по дѣламъ Общества у себя на квартирѣ (С.-Петербургъ, Сергіевская, 67) по Вторникамъ и Субботамъ отъ 12 до 1 часа дня. Должностными лицами Комитета состоятъ: предѣльтемей—В. А. Ратковъ-Рожновъ, товари-щескъ предѣльтемей—М. Н. Капустинъ, казначеескъ—К. М. Сибиряковъ и секретаремъ—А. А. Пороховищиковъ. 3—3

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՍՆԴԻԱՆՈՑ

Բ. ՆԱՌԱՍԱՐԻԱՆԻ

(Կապիա, վարձու տան արձանի հանդիպ.)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՒՈՏՆԵՐԸ

- ՆԱՌԱՍԱՐԻԱՆԻ—10—11 ժ. վարձու տան (և ատամնաւոր) սիֆիլիսի և աչքաւոր:
- ՐՈՒԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
- ԿԻՆԻՔԻՇԻ ԻՍՍԱԿՈՎՍԿԻ—11 1/2—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.
- ՊՐՈՏԱՍԵՎԻՉ—12—1 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի ց.
- ԿԱՐԱՊԵՏԵՆԻ—12 1/2—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց.
- ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ
- ԳԱԳՈՍՍԿԻ—5—6 1/2 ժ. կաշուի ցաւերի, սիֆիլիսի և վարձու տան.
- ՓՈՒԴԻՆԵԱՆԻ—5—6 ժ. ներքին, երեխայոց և ջղային ց. (էլէկտրաօտարապիա):
- ՆԱՌԱՍԱՐԻԱՆԻ—6—7 ժ.
- ՎՃԱՐ—50 Կ. Համալսարանի (կոնսիլիումի) համար առանձին:
- Հիւանդանոցի վերատեսուչ բժշկապետ Նաւասարդեան

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՐՁՐԱԴՈՅՆ ԹՈՅԼՏՈՒԹԵԱՄԲ ՍԿՍԵԼ Է ԽՐ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒ ԹԻՆԸ ՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ ՅՈՒՆԻՍԻ 2-ին, 1889 թվին:

Ընկերության գործունէութեան վրա կարգված է մշտական, իրական, կառավարչական վերահսկողու-թիւն:

«ՈՐԻՎԵՆ» ընկերութիւնը կառարել է 1890 թվին թէ Ֆրանսիայում և թէ Եւրոպայի ուրիշ պետութիւնների մէջ ապահովա-գրութիւններ

50.000.000 ֆրանկ գումարի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԻ

Նիւսիկի պրոպէկտ

№ 13

ՈՐԵԲԱՆԷ

ՈՐԻՎԵՆ ԸՆ-կերութիւնը չէ վերց-նում ապահովագրված-ներից ընթացիկ ՊՐԵՄԻԱ-ներ՝ ապահովագրվածի ՀԻ-ԻԱՆԻՈՒԹԵԱՆ ԴԵՊՈԶԻՏ, և այ-նու ամենայնիւ ՊՈԼԻՍԸ շարունա-կում է պահպանել իր կատարելա-յոյն ու իրաւունքը:

Բաժանմունքների պետութեան զլխաւոր քաղաքներում:

Կլխաւոր գրասենեակը Անդրիովկասի համար ԹԻՖԼԻՍՈՒՄԵՆ Է. Պոլակ և ընկ. Գրաքակայա փողոց, տուն իշխ. Չավչավաձէի (նախկին Շարուրովի) Սէվերնիէ Ն. Լէյա՝ հիւրանոցի կողքին:

Նոյն տեղ տրվում են և ձրիապէս ուղարկվում են ընկե-րութեան կանոններ և բրոշիւրներ:

8—20 (շ.)

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿՆ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԲԺՇԿԱՐԱՆԻ

Առաջին տեսարանը բովանդակութիւն. Աղբ.—Յաւաջարան.—Միջոցների ընդ-հանուր տեսութիւնը. Սրնիայ բժաւոր վարակի հիւանդութիւնները: 1) Քաւթէշ (Скарла-тина), 2) Կարմրուկ (Корь), 3) Մաղիկ (Оспа), 4) Մաղկահատութիւն (Оспо-прививаніе), 5) Կարմիր քամի (Рожь), 6) Բժաւոր տիֆ (Сыпной тифъ), 7) Գե-ղինֆեցիական միջոցներ և նրանց դործածութեան եղանակը:

Համար տառաւոր ընկ. բժշկարանը կը հրատարակի երկու հատորով իւրաքան-չիւր հատոր քաղկացած կը լինի 22—23 տպագրական թիւրից (44 տող իւրաքանչիւր ե-րեսում, 6 1/2 կիւրառա տողերի երկայնութիւնը, 10 № տառերով):

Ֆիզիոլոգիական և հիւանդաւանական երկայնութիւնը, որով պէտք է սկսվէր հանրամատչիւ բժշկարանի տպագրութիւնը, ու դարձաւ լինել մօտ 70 պատկերներով, յետաձգելով առաջին հատորի վերջում տպագրելու լինէ մեր նախկին յայտարարութեան համաձայն բաժանորդների թիւը մինչև մայիսի 15-ը 500-ի չը հասնէ, մինք ստիպված կը լինենք զլրբը հրատարակել առանց պատկերների և կամ մի քանի պատկերներով: Թիւրիս-ցութիւնների տառաւոր տեսութեան համար, երկրորդ հատորի վերջում կը գտնուինք բա-ժանորդների ցուցակը:

Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է. 45 թիւրից 720 երեսից քաղկացած երկու հատորի գին երեք ռուբլի է. մեր բաժանորդները հրատարակութիւնը կը ստանան մօտ մօտ 5—8 թիւրի, իւրաքանչիւր տնտեսվում:

Մեր հասցեն. Въ гор. Тифлисъ, Доктору Медицины Григорію Никитичу Теръ-Гри-горьянцъ. Саперная улица, № 7.

Բժշկապետ Տէր-Գրիգորեանց (Թիֆլիսեցի)

ՄԻՇՈՒՆԱՑ

ՄԿՆԵՐ ԿՈՏՈՐԻՈՒ ՐԻՍ ԳՈՒՏՄԱՆԻ ՄԻՃՈՏՆԵՐԸ

զլխաւոր պահեստը գտնվում է Թիֆլիսում և Բաղդա-ձաւում համապատասխան զինամթան ապրանքների վաճառման կովկասեան ընկերութեան մօտ:

30—50 (շ.)

Մ. Գ. ՑԷՅՏԼԻՆԻ

ԺԱՄԱՅՈՑՆԵՐԻ ՄԱԳԱՍՏԻ

ՕՊՏԻԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆԻՐԸ

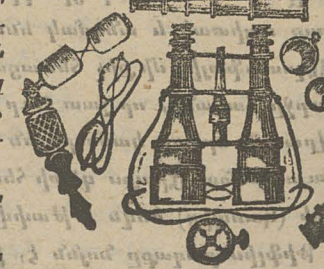
Պայտարի ալդու զինաց, անկիւնի մագաղանում, ստացված է մեծ ընարթիւն ոսկեայ, նոր ոսկեայ, նիկելեայ, պողպատեայ և կրկանի ոսկերից ԱՎԵՌՏԵՐՈՒ ՊԵՆՏԵՆԵՆԻ և ԼՈՐԵՆՏԵՆԻ: Թաւորեանկան և պաշտային ԲԻՆՈՒՎԻՆԵՐ, ՋԵՐՄԱՉԱՓԵՐ, թէ սենեակների, թէ զուրթ կախելու և թէ վանանների համար վերատեսուցված և վիպական ունեցող ՄԱԿՍԻՄԱԼ ջերմաչափեր: Լօրէնտի և պէնսելի համար ոսկեայ, արծաթեայ, նոր-ոսկեայ չղթաներ, նմանապէս մետաքսեայ և մե-տաղական թելեր:

Ակնոցների և պէնսելների տրվում են նմանապէս բժշկների պատուէրով:

Մաքաղիւնում յանձն են առնում նմանապէս փաւած իրերի նորոգելը և ապագիւնների ղեկը:

ԳՆԵՐԸ ամենաչափաւոր են:

8—50 (շ.)

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԸ

ՓՈՐՉՎԱԾ ՀԱՇԻԱՊԱՀ ցանկանում է ծառայել կանտարաններում կամ աւետարական անկում:

Արարել է իտալական ամբողջ հաշապահութիւնը:

Կիւնէ Մ. ՎԱՐՆԱՆԵԱՆՑԻ տպարանը, Троицкій переулокъ, № 11. 6—8